

3r i 4t d'educació secundària

**// Cicle de Cinema
i Drets dels Infants**
BARCELONA, CIUTAT ACOLLIDORA

LA BONA MENTIDA

Philippe Falardeau

ÍNDEX

PÀG.

<u>3</u>	1. CICLE DE CINEMA I DRETS DELS INFANTS
<u>3</u>	1.1. Propòsit i enfocament
<u>4</u>	1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars
<u>6</u>	1.3. Drets a treballar
<u>6</u>	1.4. Marc legal relacionat
<u>9</u>	2. LA PEL·LÍCULA
<u>9</u>	2.1. Fitxa tècnica breu
<u>9</u>	2.2. Sinopsi de l'argument
<u>10</u>	2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar
<u>13</u>	2.4. Qüestions a observar per a una millor comprensió
<u>15</u>	2.5. Informacions d'interès sobre la pel·lícula
<u>16</u>	3. PROPOSTA PEDAGÒGICA
<u>16</u>	3.1. Plantejament general
<u>16</u>	3.2. Per anar al cinema
<u>18</u>	3.3. Del cinema a l'aula
<u>21</u>	3.4. De l'aula al món
<u>21</u>	3.5. Recull de creacions escolars
<u>21</u>	3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat
<u>22</u>	4. MATERIAL COMPLEMENTARI
<u>22</u>	4.1. Enllaços d'interès
<u>22</u>	4.2. Bibliografia i filmografia

1. CICLE DE CINEMA I DRETS DELS INFANTS

1.1. Propòsit i enfocament

Els infants són la part més vulnerable de la població que emprèn el llarg camí cap a l'exili, per això dediquem aquesta edició del Cicle de Cinema i Drets dels Infants (CCDI) a les persones refugiades. Amb el programa **Barcelona, ciutat acollidora**, volem fer una reflexió profunda sobre la vulneració de drets d'aquells infants que han de refugiar-se en un altre país, amb sort de la mà de la família. Abordem l'actual crisi humanitària des d'una mirada compromesa que faciliti la presa de consciència de l'alumnat. Apostem per fomentar l'educació emocional i contribuir al creixement integral dels nens i les nenes de la ciutat.

De la mà d'aquesta nova edició del CCDI, oferim recursos al professorat per analitzar els drets dels infants i les possibles vulneracions que pateixen aquells que viuen una situació de migració forçosa. Ho fem partint de la legislació actual: Declaració Universal dels Drets Humans, Convenció sobre els Drets de l'Infant i Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona.

A 3r i 4t d'educació secundària agafem com a punt de partida la pel·lícula **La bona mentida**, que mostra el periple d'uns infants sudanesos que escapen de la mort i la persecució i, ja de joves, són acollits als EUA. El film dóna peu a reflexionar sobre la destrucció indiscriminada de pobles sencers, la vida en els camps de persones refugiades i les dificultats d'adaptació en un nou entorn. L'arribada dels joves protagonistes als EUA situa el conflicte en les interrelacions que es creen entre dues cultures tan diferents i fomenta la presa de consciència d'una i l'altra.

De nou, el recorregut pedagògic que us proposem va de l'aula al cinema, del cinema a l'aula i de l'aula a la vida quotidiana i l'entorn dels nois i les noies. Per facilitar-lo i enriquir-lo, comptem amb el [Bloc](#), on hi ha disponibles els materials didàctics, les creacions de l'alumnat, la informació de les sessions familiars i d'educació en el lleure, i eines d'interacció entre tots i totes.

Oferim recursos al professorat per analitzar els drets dels infants i les possibles vulneracions que pateixen aquells que viuen una situació de migració forçosa.

1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars

1. Competència social i ciutadana

- Reflexionar sobre els reptes d'una societat multicultural en relació a la convivència i la cohesió social, per desenvolupar un pensament crític i fonamentar les opinions pròpies, respectant les dels altres.
- Distingir entre els drets i deures tant individuals com col·lectius, reconeixent els documents de caràcter fonamental i el paper dels organismes internacionals, per prendre consciència de la seva necessitat. Identificar actituds i estratègies de construcció de la pau.
- Participar activament i de forma cooperativa en l'elaboració de projectes comunitaris. Reconèixer la ciutadania en la seva dimensió individual i social, i distingir entre normes jurídiques i morals i entre drets cívics i polítics.
- Conèixer els drets individuals i col·lectius i els mecanismes per defensar-los. Analitzar les causes i conseqüències dels conflictes que provoquen situacions de marginació, desigualtat i injustícia social en el món actual. Reflexionar sobre les garanties i límits dels drets i llibertats.

2. Competència d'autonomia i iniciativa personal

- Interpretar la realitat i el significat històric i plural de les pautes culturals i valors morals dels individus i les societats actuals. Incorporar la pluralitat i la diversitat, des del reconeixement de les llibertats i drets personals i col·lectius.
- Desenvolupar una consciència ètica d'acord amb els principis que estan a la base dels drets, deures i llibertats de persones i col·lectius. Aplicar aquests principis amb una actitud responsable, solidària i cooperativa.
- Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des d'una perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.

3. Competència d'aprendre a aprendre

- Desplegar una capacitat d'anàlisi i raonament que contribueixi a aprendre a buscar, seleccionar i utilitzar la informació de manera sistemàtica i crítica; i, alhora, a desenvolupar la capacitat d'empatia per comprendre la diversitat existent en el món.
- Participar activament en el disseny d'alternatives a problemes quotidians, socials i polítics, a través del treball cooperatiu i amb una actitud dialogant.
- Identificar i rebutjar situacions d'incompliment dels drets humans i de la infància a nivell global i analitzar la situació a l'entorn proper, per mitjà de l'observació i la interpretació crítica de la realitat.

1. Competència social i ciutadana.

2. Competència d'autonomia i iniciativa personal.

3. Competència d'aprendre a aprendre.

4. Tractament de la informació i competència digital.

5. Competència comunicativa i lingüística audiovisual.

6. Competència artística i cultural

4. Tractament de la informació i competència digital

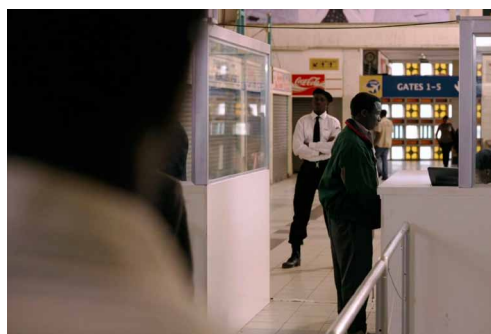
- Incorporar diverses habilitats, que van des de l'accés a la informació fins a la seva transmissió, tot usant distints suports, incloent-hi la utilització de les TIC com a element essencial per informar-se, aprendre i comunicar-se.
- Obtindre un bon domini de tots els llenguatges bàsics i de les seves pautes de descodificació i transferència, així com desplegar una aplicació escaient dels diferents tipus d'informació, les seves fonts, possibilitats i localització.
- Cercar, obtenir, seleccionar, organitzar i interpretar, de forma crítica, la informació relativa a situacions i conflictes de l'actualitat, a partir de fonts diverses amb diversos suports, tot analitzant-ne els antecedents històrics i establint relacions entre l'àmbit mundial i local.

5. Competència comunicativa i lingüística audiovisual

- Fer servir el qüestionament i l'anàlisi crítica per superar prejudicis i consolidar el pensament propi. Promoure l'ús de l'argumentació a l'hora de comparar els missatges audiovisuals provinents de diferents mitjans de comunicació amb altres formes de manifestació artística i mediàtica.
- Adquirir coneixements i habilitats per saber comunicar oralment, per escrit i amb els llenguatges audiovisuals. Es tracta d'utilitzar el propi cos i les TIC, exercir un ús adequat de diferents suports i tipus de text, i saber-los adaptar a les diferents funcions que tenen.
- Conscienciar-se sobre la capacitat de representar el món propi a partir de la nostra llengua. Descobrir que aprendre una llengua és assumir una manera determinada de veure el món i d'entendre les relacions que s'estableixen en ell.
- Aplicar el diàleg i valorar la racionalitat com a eines per assolir una concepció del món flexible i oberta i per adaptar-se a una realitat en constant evolució.

6. Competència artística i cultural

- Analitzar i valorar films documentals o de ficció com a fonts històriques i llenguatges expressius que proporcionen diferents referents estètics i interpretacions de la realitat.
- Expressar i representar opinions o idees mitjançant processos creatius i l'experimentació de diferents llenguatges artístics, fent ús de les produccions que en resulten com a mitjà de cohesió i d'acció prosocial.

1.3. Drets a treballar

1. Dret de tota persona a trobar asil en d'altres països, en cas de persecució o de perill en el seu lloc d'origen.
2. Dret dels infants que demanen l'estatut de refugiat a gaudir d'assistència humanitària i a veure respectats els seus drets.
3. Dret dels infants refugiats i/o desplaçats a figurar entre els primers de rebre protecció i socors.
4. Dret dels infants instal·lats en un camp de refugi temporal a què se'ls ofereixin unes condicions de vida dignes i se'ls garanteixin possibilitats de futur.
5. Dret de les persones refugiades a refer la seva vida en un país d'acollida, on han de tenir garantida la igualtat de drets envers la comunitat receptora.

1.4. Marc legal relacionat

Declaració Universal dels Drets Humans

Article 2. Tothom té tots els drets i les llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció d'ètnia, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició. A més, no es pot fer cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o del territori al qual pertanyi una persona.

Article 13.2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i de retornar-hi.

Article 14.1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil i a beneficiar-se'n en d'altres països.

Declaració dels Drets de l'Infant

Principi 1. Aquests drets seran reconeguts a tots els infants sense excepció de cap mena o discriminació per motius d'ètnia, de color, de sexe, de llengua, de religió, d'opinió política o altres opinions, d'origen nacional o social, de naixença o de qualsevol altra situació, ja sigui del mateix infant o de la seva família.

Principi 8. L'infant ha de figurar entre els primers de rebre, en tota circumstància, protecció i socors.

Un/a refugiat/da és qualsevol persona que és fora del seu país d'origen o de residència habitual i no hi pot tornar per por de ser perseguit/da per motius d'ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social, orientació sexual, gènere o opinions polítiques. (Convençió de Ginebra sobre l'Estatut dels refugiats de 1951 i Llei reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària a Espanya de 2009)

1. Dret de tota persona a trobar asil en d'altres països, en cas de persecució o de perill en el seu lloc d'origen.

2. Dret dels infants que demanen l'estatut de refugiat a gaudir d'assistència humanitària i a veure respectats els seus drets.

3. Dret dels infants refugiats i/o desplaçats a figurar entre els primers de rebre protecció i socors.

4. Dret dels infants instal·lats en un camp de refugi temporal a què se'ls ofereixin unes condicions de vida dignes i se'ls garanteixin possibilitats de futur.

5. Dret de les persones refugiades a refer la seva vida en un país d'acollida, on han de tenir garantida la igualtat de drets envers la comunitat receptora.

Convenció sobre els Drets de l'Infant

Article 22.1. Els estats membres han de prendre les mesures apropiades perquè un infant que demana estatut de refugiat o que sigui considerat refugiat d'acord amb la llei i els procediments nacionals o internacionals, tant si va acompanyat pels seus pares com per una altra persona, rebi la protecció necessària i assistència humanitària, i que gaudeixi dels drets aplicables enunciat en aquesta Convenció i en d'altres normatives de drets humans o de caràcter humanitari a què aquests estats s'hagin adherit.

Article 38.4. D'acord amb les obligacions emanades de la legislació humanitària internacional de protegir la població civil durant els conflictes armats, els estats membres han de prendre totes les mesures possibles per assegurar la protecció i l'atenció dels infants afectats per un conflicte armat.

Article 39. Els estats membres han de prendre totes les mesures adequades per promoure la recuperació física i psicològica, i la reinserció social d'un infant víctima de qualsevol forma d'abandó, explotació, abusos, tortura o qualsevol altra forma de tractament o càstig cruel, inhumà o degradant; o conflictes armats. Aquesta recuperació i reinserció ha de tenir lloc en un ambient que protegeixi la salut, l'autoestima i la dignitat de l'infant.

El pla Barcelona, ciutat refugi es va posar en marxa el setembre de 2015 per donar resposta a la crisi humanitària que es va originar amb l'arribada massiva de famílies (infants, joves, adults i gent gran) que buscaven refugi a Europa. Aquest pla prepara la ciutat per garantir els drets de les persones refugiades i exigeix als estats que compleixin les normes més elementals del dret humanitari.

Convenció sobre l'estatut dels refugiats

Article 3. Prohibició de la discriminació.

Els estats contractants aplicaran les disposicions d'aquesta Convenció als refugiats, sense discriminació per motius d'ètnia, religió o país d'origen.

Article 26. Llibertat de circulació.

Tot Estat contractant ha de concedir als refugiats que es trobin legalment en el territori el dret d'escollir el lloc de la seva residència a tal territori i de viatjar lliurement per ell.

Article 33. Prohibició d'expulsió i de devolució

1. Cap Estat contractant podrà, per expulsió o devolució, posar de cap manera a un refugiat a les fronteres dels territoris en els que la seva vida o la seva llibertat perillin per causa de la seva ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un determinat grup social, o de les seves opinions polítiques.

Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona

CAPÍTOL 3. Equitat i accions positives.

Article 24. Persones estrangeres.

1. Les persones de nacionalitat estrangera tenen dret a gaudir a Barcelona, sense discriminació, de tots els drets que els reconeix l'ordenament jurídic. L'Ajuntament fomentarà polítiques d'acollida i, amb aquest fi:

- a) Promourà l'educació tant a la societat barcelonina com a les persones estrangeres per aconseguir-ne la inclusió i fomentar la convivència ciutadana.
- b) Articularà mecanismes de lluita contra la xenofòbia i el racisme.

CAPÍTOL 2. Convivència.

Article 36. Llibertat i dignitat.

- 1. Totes les persones tenen el deure de no menyscar amb el seu comportament els drets de les altres persones, ni atemptar contra la seva dignitat o la seva llibertat d'acció.
- 2. Totes les persones tenen el deure de tractar amb respecte, consideració i solidaritat aquelles persones que, per les seves circumstàncies personals, socials o de qualsevol altra índole, es trobin en una situació de més vulnerabilitat.

- [Declaració Universal dels Drets Humans](#) (lectura fàcil).

- [Declaració dels Drets de l'Infant](#) (abreujada).

- [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#) (resumida).

- [Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona](#) (lectura fàcil).

2. LA PEL·LÍCULA

2.1. Fitxa tècnica breu

Títol original: *The Good Lie*

Director: Philippe Falardeau. **Guionista:** Margaret Nagle

Intèrprets: Reese Witherspoon, Arnold Oceng, Ger Duany, Emmanuel Jal, Corey Stoll

Països de producció: Índia i EUA. **Any d'estrena:** 2014

Durada: 110 minuts

Drama inspirat en esdeveniments reals. Versió catalana

2.2. Sinopsi de l'argument

Un grup d'infants queda orfe arran d'un violent atac al seu petit poble del sud del Sudan per part de la milícia del Nord, durant la guerra civil que va iniciar-se el 1983. Tota la seva família és assassinada. Per intentar salvar-se, recorren més de 1.200 km. Primer van cap a Etiòpia i finalment arriben a un camp de persones refugiades a Kenya. De camí, forgen un fort vincle amb altres infants fugitius, sobretot en Jeremies i en Paul. El trajecte es converteix en una prova de supervivència: dos dels nens moren i el més gran dels germans, en Theo, acaba detingut per protegir a la resta.

Després de viure tretze anys en el campament, el grup de joves supervivents obté un permís de residència als EUA. Un cop allà, sorgeix una dificultat afegida: separen a molts quilòmetres de distància l'Abital (germana d'un d'ells, en Mamère) dels tres nois. Una associació benèfica de Kansas acull els tres joves i l'empleada d'una agència de col·locació s'implica fins trobar-los feina. Malgrat això, l'adaptació a la nova societat no els resulta gens fàcil i enyoren molt tant a la noia com l'Àfrica. Però compten amb una xarxa de persones que els ajuda a tirar endavant i que finalment aconsegueix portar l'Abital cap a Kansas.

Un dia els arriba una carta d'en Theo, el germà gran d'en Mamère i l'Abital, a qui havien donat per mort. El germà petit decideix que l'única solució és anar a buscar-lo al camp de persones refugiades de Kakuma (Kenya) i portar-lo fins als EUA. Un cop allà, el localitza i va d'ambaixada a ambaixada per provar d'obtenir un passaport per a ell. És després de l'11-S i els tràmits s'han tornat molt més durs, per la qual cosa en Mamère pren una decisió sorprenent.

[Tràiler de la pel·lícula](#) (en castellà)

[Web de la pel·lícula](#) (en anglès)

El film dóna peu a reflexionar sobre la destrucció indiscriminada de pobles sencers (en aquest cas, al Sudan), la vida en els camps de persones refugiades i les dificultats d'adaptació en un nou entorn quan el grup protagonista és acollit als EUA.

2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar

La bona mentida mostra com darrere de cada persona refugiada que aconsegueix arribar a un nou país hi ha una llarga història, carregada de penalitats i de sofriment.

En el cas de la pel·lícula, el patiment comença amb la dramàtica odissea del grup de protagonistes quan són infants. Un assalt violentíssim de la milícia del Nord del Sudan al seu misèrrim poblat els deixa orfes. Tenen sort de no haver estat descoberts perquè altrament també haguessin acabat assassinats, o raptats i utilitzats com a *infants soldat*. Des d'aquest moment de la seva vida, passen a ser refugiats i refugiades, segons la definició que estableix la Convenció de Ginebra de 1951.

El grup d'infants que protagonitza el film viu l'extrema duresa d'un dels periples possibles que segueixen les persones refugiades:

1. La fugida del lloc d'origen per salvar la vida.
2. El llarg i perillós viatge a la recerca d'un país que els aculli. A la pel·lícula els nens i la nena caminen més de 1.200 km, pateixen fam i set, travessen paisatges dantescos, han de protegir-se de l'assetjament constant de l'exèrcit, dos d'ells moren...
3. L'etapa en el camp de persones refugiades, que oficialment hauria de ser curta i transitòria però que es pot allargar durant anys, com és el cas de la pel·lícula. Succeeix així en funció de les característiques geopolítiques del conflicte que expulsa les persones afectades però el volum de persones en moviment també és un fet determinant. Això fa que els refugiats i les refugiades romanguin sovint en una mena de *llimbs vitals* on els seus drets més bàsics queden en suspens. A **La bona mentida**, els infants protagonistes viuen tretze anys en el camp abans no tenen la sort d'obtenir un permís de residència als EUA. Però també s'evidencia com milers d'altres *infants perduts* del Sudan no n'acaben sortint mai més, com és el cas d'un amic d'en Mamère.
4. L'acollida en un altre país que el film exemplifica amb el cas de Kansas, als EUA.

En la segona part del film, la més extensa, se'ns planteja el conflicte cultural que es dona entre el grup de nouvinguts africans i la comunitat nord-americana que els acull. D'una banda, apareixen reflectides les tensions que suposa al grup de refugiats

La bona mentida mostra com darrere de cada persona refugiada que aconsegueix arribar a un nou país hi ha una llarga història, carregada de penalitats i de sofriment. En la segona part del film, la més extensa, se'ns planteja el conflicte cultural que es dona entre el grup de nouvinguts africans i la comunitat nord-americana que els acull.

2. LA PEL·LÍCULA

haver-se d'adaptar als costums del nou país en qüestions quotidianes: respondre al telèfon, la dieta, saludar a gent desconeguda, entrar a casa d'algú sense trucar, aprofitar el menjar caducat del supermercat... Però, d'altra banda, els locals també han de fer front a unes maneres diferents d'actuar i de veure el món que qüestionen els seus hàbits i conviccions. La presència i sobretot el comportament dels tres joves sudanesos fa trontollar en molts moments els pilars ètics i cívics de les persones que hi estan més en contacte. La mirada dels joves els arriba a posar en situacions compromeses i a qüestionar-se alguns dels seus principis, deixant de veure com a naturals algunes situacions que potser no ho són tan. S'evidencia un aprenentatge recíproc i una ajuda mútua.

Una de les principals diferències de com conceben la vida els dos col·lectius rau en la importància del grup de pertinença que posen de manifest els africans davant la cultura individualista nord-americana. El sentiment de col·lectivitat dels sudanesos els serà fonamental per afrontar el repte dels EUA i precisament l'estil de vida individualista que troben allí és un dels trets que més els xocarà i criticaran. Les ensenyances que conserven de les seves famílies i les dures experiències que els han tocat viure des d'infants fan que es refermin en aquesta concepció vital. El seu sòlid posicionament provoca fins i tot petits replantejaments en el seu entorn més proper (sobretot en la més protagonista), un cop immersos en la societat nord-americana.

En aquest sentit, el valor principal en què incideix la pel·lícula és el de la importància del grup. S'explicita en el provebi africà que clou el film: *Si vols anar de pressa, ves sol. Si vols anar lluny, ves acompanyat*. Els nens i la nena que fugen de l'horror aconsegueixen caminar més de 1.200 km gràcies a què es mantenen cohesionats. Malgrat que dos d'ells moren, els infants mostren una gran determinació per sobreviure plegats. Ho expressen col·lectivament en el moment més impactant de la seva caminada: fortament assedegats, beuen la seva pròpia orina per subsistir. El grup continua molt unit durant tot el llarg període al camp de persones refugiades, passant a considerar-se, sense ser-ho realment tots, com a germans de sang.

Un aspecte interessant a ressaltar és com l'esperit de grup queda cohesionat pel reconeixement d'un cap, segons la tradició de les societats africanes. En el moment que són conscients que estan sols i que han de fugir, el primer que fan és atorgar-li a en Theo (el més gran) el lideratge del grup. Quan es deixa agafar per un escamot de l'exèrcit per salvar a tota la resta, trien un nou cap, en Mamère. Aquest continua exercint el càrrec al llarg dels anys. Però, quan ja porten uns mesos als EUA, en Paul deixa de reconèixer-lo com a tal enmig d'una forta discussió, perquè el fa

Una de les principals diferències de com conceben la vida els dos col·lectius rau en la importància del grup de pertinença que posen de manifest els africans davant la cultura individualista nord-americana.

2. LA PEL·LÍCULA

responsable de la suposada mort d'en Theo.

Però el grup no s'estructura només al voltant del cap sinó de qualsevol dels integrants, i es considera escindit si no estan tots junts. A l'arribada als EUA, els destrossa el cor que l'organització benèfica envii a la seva germana Abital a un altre estat només pel fet de ser dona. A partir d'aquest moment, els tres nois no pararan de reclamar que la noia també pugui anar a viure a Kansas amb ells. No exigeixen res més que la reunificació familiar, un dret bàsic de tota persona refugiada.

Finalment, cal fer esment de la qüestió moral que la pel·lícula planteja ja des del títol: la possibilitat que mentir no sigui reprovable. Hi ha una doble *bona mentida* que reforça els llaços entre dos germans que les circumstàncies de la guerra separen durant molts anys: a) en Theo es lliura als soldats i menteix en afirmar que està sol, i b) al final, en Mamère enganya el sistema burocràtic-administratiu canviant-se el passaport amb en Theo per a què aquest pugui viatjar als EUA en lloc seu i retrobar-se amb la resta. En Mamère confessa al seu germà gran que ha pogut viure uns bons anys gràcies a què ell es va deixar detenir i que està convençut que havia arribat l'hora de compensar-lo.

Més que una mentida, en Mamère comet una il·legalitat que, si fos detectada a la duana nord-americana, podria tenir conseqüències gravíssimes. Amb aquest gest es posa en evidència una situació a la qual es veuen abocades moltes persones sense papers per intentar començar una vida nova en un altre país. El fet de no disposar d'una documentació en regla acaba provocant un gran nombre de tàctiques per intentar passar fronteres i arribar a un destí segur.

Per alimentar el debat, pot ser interessant parlar d'atenció a la referència literària que sustenta el títol de la pel·lícula. En una escena on en Mamère assisteix a classe, es comenta un passatge de la novel·la *Les aventures de Huckleberry Finn* de Mark Twain on el protagonista del relat menteix. En una conversa amb uns mercaders, afirma que el negre Jim amb el qual viatja no és un esclau. Ho fa per protegir-lo. Aquest episodi del llibre recorda a en Mamère el sacrifici del seu germà Theo.

Mark Twain presenta un protagonista en conflicte amb uns valors que estan fonamentats en el racisme. Per amarat, acaba posant en primer terme la seva pròpia moral basada en el sentit comú. En el desenllaç de *La bona mentida*, s'avantposa l'amor fraternal per davant de tot. Sota aquesta òptica, el lligam de la pel·lícula amb la que fou considerada la primera novel·la moderna nord-americana és ben evident.

A l'arribada als EUA, els destrossa el cor que l'organització benèfica envii a la seva germana Abital a un altre estat només pel fet de ser dona. A partir d'aquest moment, els tres nois no pararan de reclamar que la noia també pugui anar a viure a Kansas amb ells. No exigeixen res més que la reunificació familiar, un dret bàsic de tota persona refugiada.

2.4. Qüestions a observar per a una millor comprensió

Elements contextuals

La història de **La bona mentida** passa durant la segona guerra civil del Sudan, que va tenir lloc entre 1983 i 2005. Sembla ser que el motiu principal del conflicte era l'animadversió històrica entre ètnies diferents i, en definitiva, entre dues cultures políticoreligioses: la musulmana majoritària al nord (i als òrgans del govern i de l'exèrcit del Sudan), i l'animista-cristiana del sud. El detonant de la guerra va ser la revocació dels tres estats federals del sud i la introducció de la *sharia*. El final del conflicte armat va donar peu a la divisió del país i la creació de la República del Sudan del Sud el 2011. Des del 2013, aquest nou país es troba en [guerra civil](#) i s'hi està produint un desplaçament de persones similar a l'anterior. A més, en aquest conflicte continua la sagnia dels anomenats [infants soldats](#). La [situació de la població de Sudan del Sud](#) segueix essent molt complicada, enmig de grans recursos naturals en litigi.

La segona guerra civil del Sudan va causar l'èxode de més de quatre milions de sudanesos del sud (d'un total de 25 milions d'habitants a tot el país), dels quals més de 25.000 eren infants sols. En el llarg periple de fugida primer cap a Etiòpia i després fins arribar a Kenya, en van morir més de la meitat. Els infants que van aconseguir sobreviure van ser dels primers *hostes* del camp de persones refugiades de Kakuma, situat al nord-oest de Kenya. Se'ls coneix com els [infants perduts del Sudan](#) i protagonitzen un relat tràgic que es remunta a [més de 25 anys enrere](#).

[Kakuma](#) acull actualment a un total de 190.000 persones refugiades, més de la meitat de les quals provenen del Sudan del Sud. Al sud-est de Kenya hi ha el camp més gran del món, [Dadaab](#), amb més de 400.000 persones refugiades, la majoria fugides de l'horror de Somàlia. El govern kenyà ha anunciat recentment que té la intenció de tancar, abans d'acabar l'any 2016, els [dos grans camps de refugi](#) instal·lats al seu país des de fa anys, la qual cosa suposa abandonar a la seva sort a més de 600.000 persones. Els preparatius estan [en marxa](#).

A finals dels anys 90 del segle passat, els EUA van concedir el permís de residència a més de 3.000 *infants perduts del Sudan*. L'acollida de persones refugiades als Estats Units d'Amèrica va veure's fortament retallada després dels atemptats de l'11 de setembre de 2001 i, de manera especial, la dels infants sudanesos. El govern de Georges Bush Jr. va incloure el Sudan dins de la llista de països que patrocinaven el terrorisme, argumentant que Bin Laden havia viscut cinc anys a Khartum.

La segona guerra civil del Sudan va causar l'èxode de més de quatre milions de sudanesos del sud (d'un total de 25 milions d'habitants a tot el país), dels quals més de 25.000 eren infants sols. En el llarg periple de fugida primer cap a Etiòpia i després fins arribar a Kenya, en van morir més de la meitat. Els infants que van aconseguir sobreviure van ser dels primers hostes del camp de persones refugiades de Kakuma. Se'ls coneix com els infants perduts del Sudan.

2. LA PEL·LÍCULA

Malgrat aquestes retallades, els EUA és el primer país del món en acollir persones refugiades, amb un 65% del total d'acolliments d'arreu del planeta, segons dades de l'ACNUR. A tall d'exemple, el 2014 els EUA van acollir 48.911 persones refugiades procedents de camps de tot el món, mentre Espanya n'acollia 30. En termes de proporcionalitat, o sigui, en relació a la població de cada país, aquestes xifres representen 1 persona refugiada per cada 6.384 habitants nord-americans, mentre que aquí la relació és d'1 persona refugiada per cada 1.530.400 d'espanyols.

Per a més informació sobre la política dels EUA en aquest tema, es pot visitar el web de l'[Oficina de Reassentament de Refugiats](#) del govern nord-americà i el de l'[American Immigration Council sobre la política nord-americana per a les persones refugiades](#) (en anglès).

Segons l'ACNUR, a finals de 2015 es comptabilitzaven al món un total de 40,8 milions de persones desplaçades dins del propi país, 21,3 milions de persones refugiades i 3,2 milions de sol·licitants d'asil. Per a més informació, es pot consultar l'[informe de l'ACNUR sobre el reassentament de persones refugiades al món de 2014](#) (en anglès).

Elements narratius

Al principi de *La bona mentida* es diu que la pel·lícula està *inspirada* en esdeveniments reals, el que no vol dir que es basi en fets concrets. S'ha agafat un moment històric determinat (la segona guerra civil del Sudan) com a marc temporal per desenvolupar-hi un relat que, sense ser verídic, intenta reproduir situacions versemblants. No és inventada la història de les persones refugiades sud-sudaneses, el camp de Kakuma existeix amb aquest nom, el programa de reassentament nord-americà també és cert, etc. Però els i les protagonistes no responen a éssers reals concrets, sinó que són una mena de síntesi d'un cúmul d'històries de persones diferents. Com diu el rètol final de moltes pel·lícules nord-americanes, la narració i els noms dels personatges no guarden cap relació amb la realitat més enllà de la pura coincidència.

A partir d'aquesta aproximació als fets pretesament ambivalent, el tractament és propi del cinema de ficció, si bé amb força elements de realisme. D'aquí ve el to tan documental de la primera part de la pel·lícula (la llarga caminada dels infants fins arribar a Kakuma) i també la utilització d'actors i actrius no professionals per interpretar els papers dels infants i després d'alguns joves refugiats. Els personatges africans principals estan interpretats per sud-sudanesos i fins i tot es van escollir actors que havien viscut situacions similars en carn pròpia.

2. LA PEL·LÍCULA

La part nord-americana del relat té un tractament narratiu força clàssic, centrat en els sentiments dels i les protagonistes i l'acumulació de situacions un pèl tòpiques. Això fa que, per moments, la pel·lícula estigui a punt de caure en el format telefilm. El relat no conté ni la més mínima crítica ni tampoc cap anàlisi política, ja sigui respecte al Sudan o als EUA. Com a rerefons, abunda en la idea una mica ensucrada dels Estats Units d'Amèrica com a *terra d'acollida*. Com demostren les dades de l'ACNUR, aquesta percepció és estadísticament certa. Potser el mèrit del film estigui en ensenyar-nos lleugerament com es manifesta aquesta acció d'acollida en la vida quotidiana de la població nord-americana actual. Però la pel·lícula salda l'experiència en positiu, sense aprofundir massa en vivències negatives, que també n'hi ha.

2.5. Informacions d'interès sobre la pel·lícula

La bona mentida està produïda per Imagine Entertainment, una important productora de pel·lícules d'oci als EUA. D'aquesta factoria han sortit títols com ara: *Cocoon*, la trilogia d'*El codi Da Vinci*, *Apol·lo XIII*, *Una ment meravellosa* o *Rush*.

El film està dirigit per l'interessant director canadenc Philippe Falardeau. Però la seva sensibilitat respecte al tema de les persones refugiades té poques possibilitats de manifestar-se aquí, si ho comparem amb el treball que va dur a terme amb la seva pel·lícula anterior: *Professor Lazhar*. Però s'intueix el seu *savoir faire* sobretot en el bloc de la fugida dels infants per aquesta zona de l'Àfrica oriental, on aconsegueix transmetre versemblança, dramatisme i emoció.

Per reforçar la imatge realista, els papers de les persones refugiades estan interpretats per autèntics sud-sudanesos no professionals que han patit en carn pròpia l'experiència de fugida i refugi. L'Arnold Oceng, l'actor que interpreta en Mamère, és fill d'un refugiat sud-sudanès; i en Ger Duany (Jeremies) i l'Emmanuel Jal (Paul) van ser infants refugiats ells mateixos, després d'haver passat pel tràngol de servir com a *infants soldat*.

Val a dir que Falardeau dona el veritable protagonisme de la pel·lícula al grup de personatges sudanesos, i aconsegueix que el paper de Reese Witherspoon no els robi la supremacia.

Els productors de **La bona mentida** han estat demandats per un col·lectiu d'infants perduts perquè van incomplir un acord inicial amb la guionista, segons el qual els beneficis de la pel·lícula es destinarien a una Fundació per a nens i nenes perduts del Sudan. Per saber-ne més, es pot consultar [informació sobre el cas judicial](#) (en anglès).

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

3.1. Plantejament general

La seqüència didàctica que proposem al voltant de **La bona mentida** es conforma de cinc moments educatius complementaris:

1. Activitat prèvia a l'aula (1 hora).
2. Anada al cinema per participar a la sessió de projecció.
3. Activitat de creació a l'aula (entre 1 hora i 6 hores, com a màxim).
4. Acció per compartir al [Bloc](#) les creacions de cada grup classe.
5. Possibles interaccions de l'alumnat a casa, amb la comunitat educativa i l'entorn.

3.2. Per anar al cinema

Abans d'anar al cinema amb el vostre grup classe, us suggerim portar a terme una activitat a l'aula d'una hora de durada. Us proposem dos enfocaments per triar el que més us convingui o bé idear-ne un altre:

1. Debat i creació d'un joc de rols

L'activitat s'inicia amb una pluja d'idees sobre les concepcions prèvies de l'alumnat al voltant d'alguns dels temes centrals de la pel·lícula **La bona mentida**:

1. Com us imagineu que un grup d'infants sols pot arribar a fer front a la mort i la destrucció?
2. Què deu representar viure en un camp de persones refugiades esperant durant anys l'acollida en un altre país?
3. Quan arriba l'hora de començar una nova vida, què deixen enrere i a què han de fer front les persones refugiades?
4. Amb quins entrebanys creieu que es poden trobar en el procés d'adaptació a una nova societat?

S'aconsella anar recollint a la pissarra tot el que surti. Per exemple, va bé que ho faci un/a alumne/a diferent cada cop que s'obri un tema. Cal apuntar almenys una aportació de cada alumne/a (10'). Entre tot el que s'hagi recollit i encara amb el gran grup, és convenient fer una pausa per reagrupar les aportacions per temes (5').

Tot seguit, arriba el moment d'organitzar el grup classe en cinc o sis equips el més homogenis i adequats possible per al treball conjunt.

Abans d'anar al cinema, proposem dues activitats a escollir per treballar a classe:

1. *Debat i creació d'un joc de rols.*
2. *Dinàmica de frases provocadores.*

1. Com us imagineu que un grup d'infants sols pot arribar a fer front a la mort i la destrucció?

2. Què deu representar viure en un camp de persones refugiades esperant durant anys l'acollida en un altre país?

3. Quan arriba l'hora de començar una nova vida, què deixen enrere i a què han de fer front les persones refugiades?

4. Amb quins entrebanys creieu que es poden trobar en el procés d'adaptació a una nova societat?

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

Cada subgrup tria un dels temes que hagi sortit de la pluja d'idees i se centrarà a desenvolupar-lo (10'). Quan cada equip té clar quina temàtica vol treballar, el professorat els proposa que ara s'inventin un personatge (un noi o una noia) que s'hi trobi immers. Han de fer-ho comptant amb idees de tots i totes.

Per crear cada personatge del joc de rols, primer hauran de definir la seva situació i després establir a quin repte s'enfronta. D'aquesta manera cada subgrup elaborarà la situació d'un personatge i entre tots i totes dissenyaran un joc de rols (20').

En acabar l'activitat convé fer una reflexió de tancament que es troba explicada [en el punt 3 d'aquest apartat](#).

2. Dinàmica de frases provocadores

Es tracta d'una dinàmica basada en l'acció i el moviment dels i les participants que serveix per motivar la reflexió sobre les qüestions plantejades. Cal disposar d'un espai lliure d'obstacles per facilitar la mobilitat, dues cartolines grans penjades als dos extrems de l'espai (una diu 100% d'acord i l'altra 100% en desacord), i les frases provocadores apuntades en cartolines per separat.

Com a frases provocadores al voltant de la pel·lícula **La bona mentida**, us proposem:

1. Les persones refugiades fugen del seu lloc d'origen només amb la idea de sobreviure.
2. Un camp de persones refugiades és sempre un lloc de pas.
3. Els estats on no hi ha guerres ni persecucions són els que acullen a les persones refugiades.
4. El procés d'adaptació a un nou país mai és immediat.

Però també en podeu fer servir només tres o aportar-ne alguna altra i canviar-la.

Per començar la sessió, el professorat fa una presentació de la dinàmica i contextualitza la pel·lícula **La bona mentida** (5'). Tothom està aixecat, el professorat procedeix a llegir i mostrar la primera frase provocadora, i l'alumnat se situa a l'espai seguint l'eix: estic 100% d'acord o estic 100% en desacord. És possible que hi hagi alumnes que estiguin parcialment d'acord, llavors s'hauran de situar pel mig, cadascú en funció del seu grau d'acord o desacord. Quan tothom ha trobat el seu lloc en base a la primera frase, comença el debat: qui s'hagi posicionat en contra ha d'intentar convèncer l'alumnat a favor i viceversa. També convé que prenguin la paraula els i les alumnes situats al mig (10').

1. Les persones refugiades fugen del seu lloc d'origen només amb la idea de sobreviure.

2. Un camp de persones refugiades és sempre un lloc de pas.

3. Els estats on no hi ha guerres ni persecucions són els que acullen a les persones refugiades.

4. El procés d'adaptació a un nou país mai és immediat.

Amb cada frase, el professorat hauria d'apuntar tant la disposició general (nombre i percentatges aproximats de la situació de l'alumnat) com també les opinions que surten durant el debat. Abans de passar a la següent, es recomana fer un resum en un minut del debat generat.

És important dedicar uns 12' minuts a cada frase provocadora, des de l'enunciat fins a les conclusions passant per la disposició de l'alumnat en l'espai i el debat. Això vol dir una dedicació total de 48' per a totes quatre. Si no es disposa d'aquest temps, es poden escollir tres de les frases.

3. En acabar l'activitat

Després de fer l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Per tant, cal seleccionar dos portaveus, preferiblement un noi i una noia (10').

Al final de la sessió, el professorat pot presentar la sinopsi i el [tràiler](#) del film **La bona mentida** (5').

L'objectiu tant d'una opció com de l'altra és situar el context de la pel·lícula i els drets a treballar, per preparar l'anada al cinema entre tots i totes. Així mateix, és una bona oportunitat per extreure els elements claus que, en veu de dos portaveus, cada grup classe aportarà a la posada en comú.

3.3. Del cinema a l'aula

El refugi com a protecció dels infants

Després d'anar a veure la pel·lícula, proposem portar a terme una activitat de creació a l'aula que es basa a subdividir el grup classe en quatre equips de treball. El punt de partida és que cada subgrup triï i tracti un o dos dels drets dels infants que han sortit reflectits a **La bona mentida**:

1. Dret de tota persona a trobar asil en d'altres països, en cas de persecució o de perill en el seu lloc d'origen.
2. Dret dels infants que demanen l'estatut de refugiat a gaudir d'assistència humanitària i a veure respectats els seus drets.
3. Dret dels infants refugiats i/o desplaçats a figurar entre els primers de rebre protecció i socors.
4. Dret dels infants instal·lats en un camp de refugi temporal a què se'ls ofereixin unes condicions de vida dignes i se'ls garanteixin possibilitats de futur.

*Després de fer l'activitat escollida convé fer una reflexió de tancament. Aquesta pot servir per estructurar el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Al final de la sessió, el professorat pot presentar la sinopsi i el [tràiler](#) del film **La bona mentida**.*

1. Dret de tota persona a trobar asil en d'altres països, en cas de persecució o de perill en el seu lloc d'origen.

2. Dret dels infants que demanen l'estatut de refugiat a gaudir d'assistència humanitària i a veure respectats els seus drets.

3. Dret dels infants refugiats i/o desplaçats a figurar entre els primers de rebre protecció i socors.

4. Dret dels infants instal·lats en un camp de refugi temporal a què se'ls ofereixin unes condicions de vida dignes i se'ls garanteixin possibilitats de futur.

5. Dret de les persones refugiades a refer la seva vida en un país d'acollida, on han de tenir garantida la igualtat de drets envers la comunitat receptora.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

5. Dret de les persones refugiades a refer la seva vida en un país d'acollida, on han de tenir garantida la igualtat de drets envers la comunitat receptora.

Us suggerim que cada equip acabi plasmant la defensa del/s seus/s dret/s en forma d'espot de campanya de sensibilització, que podria concretar-se en un cartell, una peça d'àudio o un vídeo.

En un primer moment, cada grup trasllada les seqüències clau de la pel·lícula **La bona mentida** a possibles situacions que vulguin reflectir en la seva creació final. Tot seguit, cada equip fa una immersió en el significat del/s dret/s dels infants escollit/s: pensa i defineix un eslògan de campanya per defensar-lo/s. Un cop acotat l'eslògan, arriba el moment d'escollir amb quin format treballar la campanya: cartell, peça d'àudio o vídeo. Per als cartells, es pot fer servir un full DIN-A3 o bé una cartolina. Després caldrà fotografiar-los o bé escanejar-los abans de compartir-los al [Bloc](#). Els cartells es poden treballar amb la tècnica plàstica que es consideri més adient. En el cas de les peces d'àudio o els vídeos, es recomana fer servir algun dispositiu mòbil que sigui molt accessible. La gravació anirà bé plantejar-la en fals directe (tot seguit) o bé gravant fent servir la pausa. Per publicar-les al [Bloc](#), és possible enviar per separat les campanyes de sensibilització dels equips de cada grup classe o ajuntar-les totes en una sola presentació en format digital.

És possible desenvolupar aquesta activitat en una sola sessió d'una hora de classe si prèviament s'organitzen els equips, es tria quin/s dret/s tracta cadascun i s'orienten els temes amb les qüestions sorgides en el visionat del film i la posada en comú. Aleshores es pot dedicar la meitat de la sessió a què els quatre subgrups dissenyin les campanyes de sensibilització i l'altra meitat a realitzar cada una de les creacions, bé sigui en forma de cartell, peça d'àudio o vídeo.

Si es pot organitzar, recomanem que l'activitat de creació a l'aula agafi un tractament més transversal al currículum i es pugui desplegar en diverses sessions. La durada ideal és entre un mínim de tres i un màxim de sis hores lectives. Així es dona pes als drets a treballar i l'anàlisi del film, la reflexió individual i col·lectiva, l'elaboració i posada en comú de les creacions en grup, i la recollida d'idees al llarg del procés.

Recomanem que l'activitat de creació a l'aula es pugui desplegar en diverses sessions per poder aprofundir en els drets a treballar, en l'anàlisi del film i en la reflexió i creació individual i col·lectiva.

QUADRE RESUM: DEL CINEMA A L'AULA*

DURADA	PROCEDIMENTS	CONTINGUTS
1 hora	Creació dels subgrups i distribució de tasques. Explicació de l'activitat de creació d'una campanya de sensibilització.	Cada grup tria el dret que vol explorar i relaciona les escenes de la pel·lícula amb les situacions o qüestions a tractar.
1 hora	Treball per equips. Reflexió per crear un punt de vista sobre el/s dret/s escollit/s. Tria del format de la campanya.	Pluja d'idees i elaboració de l'eslògan. Pros i contres de cada possible format: cartell, peça d'àudio o vídeo.
1 a 2 hores	Treball per equips per concebre l'eslògan i definir el format final de l'espot de campanya (cartell, peça d'àudio o vídeo).	Definició i disseny de l'eslògan definitiu i també de la producció final de la campanya de sensibilització.
1 a 2 hores	Treball per equips per elaborar l'espot de la campanya de sensibilització dissenyada. Presentació de cada creació al grup classe.	Realització del cartell, la peça d'àudio o el vídeo que plasma la campanya. Preparació de cada presentació.

*Aquesta activitat es pot fer en una sola sessió, però es proposa un desplegament més minuciós per aprofundir en els drets a treballar a l'aula.

3.4. De l'aula al món

Un cop realitzada l'activitat de creació a l'aula i enviats els resultats per publicar-los al [Bloc](#), us suggerim alguna petita acció per portar a terme en col·laboració amb les famílies del vostre alumnat. L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i portar a classe informacions relatives als drets dels infants treballats, extretes de la premsa o Internet.
2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre la història que es narra a **La bona mentida**.
3. Compartir a l'aula llibres de la biblioteca de casa o bé altres pel·lícules que tinguin alguna relació amb el film o la temàtica **Barcelona, ciutat acollidora**.

Si és possible, us aconsellem que visiteu amb l'alumnat l'apartat [Creacions escolars del Bloc](#) i proposeu a les famílies entrar-hi. Així podreu veure com hi hem publicat els vostres treballs. També podreu conèixer les creacions de les altres escoles.

3.5. Recull de creacions escolars

Un cop finalitzada l'activitat creativa a l'aula, cada grup classe ens farà arribar les creacions dels seus subgrups de treball per email, Dropbox, WeTransfer o similar. Així anirem organitzant els resultats aportats per part de cada escola i els compartirem al [Bloc](#).

Des de l'apartat [Creacions escolars](#), podreu accedir tant als vostres treballs de creació com als de la resta d'escoles participants, que estaran organitzats per nivells educatius. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat

Quan ja hàgiu portat a terme amb l'alumnat totes les passes de la seqüència didàctica plantejada, us farem arribar per correu electrònic un qüestionari d'avaluació del Cicle de Cinema i Drets dels Infants que podreu omplir directament en línia. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

Us agraïm la vostra col·laboració en acompanyar el treball reflexiu i creatiu dels drets dels infants als centres escolars i esperem les vostres aportacions per anar millorant aquesta activitat any rere any.

1. Cercar i portar a classe informacions relatives als drets dels infants treballats, extretes de la premsa o Internet.

2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre la història que es narra a **La bona mentida**.

3. Compartir a l'aula llibres de la biblioteca de casa o bé altres pel·lícules que tinguin alguna relació amb el film o la temàtica **Barcelona, ciutat acollidora**.

4. MATERIAL COMPLEMENTARI

4.1. Enllaços d'interès

Podeu trobar més informació a:

- [Bloc del Cicle de Cinema i Drets dels Infants](#)
- [Web d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona](#)
- [Barcelona, ciutat refugi](#)
- Notícia [Tants nens morts](#)

Textos legislatius a Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona (lectura fàcil):

- [Declaració Universal dels Drets Humans](#)
- [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#)
- [Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona](#)

Altres:

- [Diccionari d'asil](#) (CEAR)
- [Si fuera una persona refugiada, ¿cómo sería mi vida?](#) (Amnistia Internacional)
- [God Grew Tired of Us](#) (documental sobre els infants perduts del Sudan, en anglès)
- [The Good Lie Fund](#) (iniciativa filantròpica del film)

4.2. Bibliografia i filmografia

Bibliografia

- Bärffuss, L. (2009). *Cien días*. Buenos Aires: Adriana Hidalgo editora
- Eggers, D. (2008). *Qué es el qué*. Barcelona: Literatura Random House
- Kamara, M. i McClelland, S. (2009). *El llarg viatge de Mariatu Kamara*. Barcelona: Intermón Oxfam
- Pasqual, G. (2008). *Llàgrimes sobre Bagdad*. Barcelona: Barcanova
- Twain, M. (2013). *Les aventures de Huckleberry Finn*. Barcelona: Barcanova
- van de Vendel, E. i Anoush, E. (2012). *El noi que va trobar la felicitat*. Barcelona: Cruïlla

Filmografia

- [14 kilòmetres](#). Gerardo Olivares (dir.). Espanya, 2007
- [Alemania, bienvenido a Alemania](#). Yasemin Samdereli (dir.). Alemanya, 2011
- [Las cartas de Alou](#). Montxo Armendáriz (dir.). Espanya, 1990
- [Welcome](#). Philippe Lioret (dir.). França, 2010

Guia realitzada per Lina Edo, Raquel García, Carme Mayugo i Oriol Porta

teleduca@teleduca.org
93 4509826